

RSF: Türkiye’de 42 gazeteci, 4 medya çalışanı tutuklu

Uluslararası Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF) örgütü, bugün (19 Aralık) yayımladığı 2012 Bilançosu’nda hapisteki 42 gazeteci ve 4 çalışanıyla Türkiye’nin “dünyanın en büyük cezaevi” haline geldiğini bildirdi.

Türkiye: Gazeteciler için en büyük cezaevi

Tüm dünyada basın özgürlüğü için mücadele veren Paris merkezli örgüt, Türkiye’de tutuklu 72 gazeteciyle ilgili birkaç aydır araştırma yürüterek 42’sinin bilgi toplama ve yayma faaliyetiyle bağlantılı olarak tutuklandığı kanaatine varıldıklarını açıkladı.

Kuruluş, bu sayının askeri rejimin sona ermesinden bu yana erişilmemiş bir düzeye işaret ettiğini, birçok dosyanın da halen incelenmekte olduğunu açıkladı.

“Türkiye’de şu an, aralarında en az 42’si mesleki etkinlikleriyle bağlantılı olmak üzere, 72 medya profesyoneli ve dört medya çalışanı hapse bulunuyor. Bu durum Türkiye’yi dünyada gazeteciler için “en büyük cezaevi” haline getiriyor. Bu durum, demokrasi açısından kendisini bölgesel bir model olarak gösteren bir ülke açısından acı bir tezattır.

“Askeri rejimlerin sona ermesinden bu yana görülmeyen bu durum, Türkiye yargısının yapısal sorunları dikkate alınırca hiç şaşırtıcı değil. Birinci nedeni, belirsiz ve geniş düzenlemelerle aşırılıklara yol açan ve halen çok baskıcı olan yasal çerçeve iken ikinci neden, bilgi özgürlüğünü savunanlar aleyhine tesis edilen güvenlikçi hedeflerden hareketle gönüllü olarak paranoyak tavır gösteren adli kültürdür.

“Tutuklu gazetecilerin çoğunun Kürt medyasının temsilcileri olması, haberleşme özgürlüğü ile Kürt Sorunu’nda barışçıl çözüm arayışının birbirinden ayrıştırılmaz niteliği bulunduğunu bir kez daha gösteriyor.”

Açıklamaya göre, dünyada geçen yıl 1044 olan gözaltına alınan gazeteci sayısı 2012’de 879’da kalarak yüzde 16’lık bir gerileme gösterse de, Türkiye’deki eğilim ters yöndeydi.

“Nedeni, Kürt Sorunu’nda tansiyonun tırmanması...”

Tutuklu gazeteci sayısının kısa sürede ikiye katlanmış olmasını “Kürt Sorunu’nda tansiyonun yeniden tırmanışa geçmesinin yan etkileri” olarak değerlendiren RSF, açıklamasının “Türkiye” bölümünde şu tespiti de yer verdi:

“Sınırlı yasal reformlar, medya profesyonellerine yönelik ‘Terörle Mücadele’ adına girilen tutuklama, baskın ve kovuşturmaların ritmini dizginleyemedi. Baskıcı yasalar üstüne temellenen güvenlik merkezli yargı pratiğiye, bilgi özgürlüğü ve adil yargılanma haklarına pek saygı göstermiyor. Bu olgu, şimdilik halen canlı ve çoğulcu görünen medyatik manzara bakımından yeni bir yıldırıcı iklimin yayılmasına neden oluyor.”

“Öyle gözüküyor ki, Türkiyeli yetkililer, soruna çözüm bulmaya dönük adım atmaya başladılar. 5 Temmuz 2012’de yürürlüğe giren 6352 Sayılı 3. Yargı paketi, son aylarda 15 kadar habercinin (kimileri yıllardır hapisteydi) şartlı şekilde tahliye edilmesini sağladı.

"Bu gazetecilerin durumları askıda kaldığı gibi, bundan daha fazla sayıda gazeteci, tahliye edilmeyi bekliyor. Daha da kötüsü, gözaltıların, tutuklamaların ve yargılamaların seyri pek de azalma göstermedi. Bunun son örneği, Günlük Evrensel gazetesinin muhabiri **Sadiye Eser**'in geçen hafta tutuklanması oldu. RSF, 2012 yılında 61 gözaltı yaşandığını da tespit etti.

"Geniş ve çeşitli medya ortamına karşın eleştirel gazetecilik ve araştırmacı gazetecilik Türkiye'de sıklıkla suçlama konusu yapılıyor. Kürt Sorunu'nda tansiyonun yeniden yükselmesi bu eğilimi daha da kamçladı. Gerçek çözüm, ancak Terörle Mücadele Kanunu'nda derinlemesine reforma gidilmesi ve Türk Ceza Kanunu'ndaki kısıtlayıcı 20'yi aşkın maddenin yürürlükten kaldırılmasıyla sağlanabilir.

Ancak bu yasal gelişmeler, yargı pratiğinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) içtihadına uygun bir dönüşüm yaşanmadan etkili olamaz. Bunun gereği olarak da, tedbir amaçlı tutuklamalara daha az başvurulması, kamu yararı olan konularda bilgiye erişim hakkına saygı gösterilmesi, gazetecinin haber kaynaklarının korunması, adaletin bağımsız ve daha şeffaf olması gerekiyor.

Yönteme dair not

Aşağıda yer verilen tutuklu gazeteciler listesi RSF sitesinde yayınlanan "Basın Özgürlüğü Barometresi"nde de yer alıyor. Bu çalışma, her vakanın ayrıntılı şekilde incelendiği ve her ülke için geçerli olan belirgin bir metodolojiye başvurularak oluşturuldu. Listeye, RSF'nin yalnızca gazetecilik etkinlikleri çerçevesinde tutuklandığını tespit edebildiği gazetecilerin, medya çalışanlarının ve İnternet yurttaşlarının isimleri dahil edildi.

Değerlendirme için örgüt, adli prosedüre ait unsurları (iddianame, savunma, sorgu tutanağı) ve konjonktür analiz unsurları (gazetecinin işlediği konular, öncesinde yaşanmış bir mesele, politik konteks) dikkate alıyor.

Suçlamaların zayıflığı, kanıt unsurlarının zayıflığı, profesyonel işlerin (dava konusu kişilerle görüşme yapmak, yasadışı örgütlerden gelen belgeler bulundurma, barışçıl eylemlerin izlenmesi vs) alelacele yasadışı eylemlerle bağdaştırılması, geçici tutuklamanın temelsiz şekilde uzatılması, aşağıda yer alan vakaların birçoğunda belirleyici etkenler arasında yer alıyor.

Liste, örgütün sadece içinde isimleri yer alan gazetecileri savunacağı eksiksiz bir listeyi yansıtmıyor. Bir gazetecinin isminin Barometrede yer almaması onun suçlu varsayıldığı anlamına gelmediği gibi, listede yer alanların tam masumiyetlerinin tanınırlığı anlamına da gelmiyor. Sınır Tanımayan Gazeteciler, kendisini yargı yerine koymadığı gibi yalnızca tutuklama müessesinin yerinde uygulanıp uygulanmadığı konusunda görüş bildiriyor. Örgüt, elindeki bilgiler doğrultusunda bazı durumlarda gazeteci hakkındaki suçlamaların kaldırılmasını talep ederken diğer bazı durumlarda şartlı tahliye ve adil yargılama çağırısı yapıyor.

Birçok faktör, Türkiye'de tutuklu gazetecilerle ilgili araştırmaları zorlaştırıyor. Birincisi, yargının saydam olmaması ve yavaşlığı: Birçoğu haklarında tüm suçlamalar konusunda bilgi sahibi olmadan aylarını, hatta yıllarını hapiste geçirmek zorunda kalıyorlar. Şüpheliler, aileleri ve avukatları dosyanın tamamına her zaman erişemiyorlar. İkinci önemli engelse, medyanın güçlü şekilde kutuplaşması ve özerk bir konumda bulunmamasıdır. Yakın tarihin mirası olarak bu durum, habercilerin işini zorlaştırmakla kalmıyor, yargının da işini güçleştiriyor. Savcı ve hakimler, angaje gazeteciliği politik militancılıkla, hatta terörizmle karıştırmak konusunda oldukça hevesli gözüküyor.

Yetkililerin bu yöndeki demeçlerini saymakla bitmez: 2011 Baharında Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, gazeteci Ahmet Şık'ın yayımlanmamış kitabını "bomba"yla bir tutması çok ses getirmişti. Ya, İçişleri Bakanı İdris Naim Şahin'in, Aralık 2011'de ressamlıktan, şiirden ve diğer yazım uğraşlarından terör faaliyeti olarak söz etmesine ne demeli?

Diğer yandan, Türkiye yargısı politik analizi aslında yapmak yükümlü olduğu hukuki ve yasal analize tercih ediyor. Bu durumda, bir gazeteci Kürt Sorununu izliyorsa, PKK örgütünün politik hedeflerini de paylaştığı değerlendiriliyor, o halde örgütün bir üyesi olarak görülüyor.

RSF, Türkiye yargısını Türkiye'nin altına imza attığı ve ifade özgürlüğünün ancak nefrete ve şiddet açıkça çağrı yapıldığı durumlarda sınırlandırılabilceğini öngören uluslar arası sözleşmelere saygı göstermeye çağırıyor. Örgüt, Avrupa Konseyi ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) standartlarının da ifade özgürlüğünden doğan aşırılıkların da hapisle cezalandırılmayacağını öngördüğünü de hatırlatıyor.

RSF, yargıyı gazetecilik faaliyetleri kapsamında hapiste tutulan tüm gazetecilerin ve medya çalışanlarını derhal serbest bırakmaya çağırıyor. Örgüt, sorunun kökten çözümü yönünde alınacak önlemleri tartışmak için Türkiyeli yetkililere yardım etmeye hazırdır. Ayrıca, RSF, durumları halen araştırılan gazetecilerle ilgili bilgi ve belgelerin tamamlanması için bu gazetecilerin yakınlarından, avukatlarından ve meslektaşlarından da işbirliği bekliyor.

Mesleki faaliyetleriyle bağlantı olarak tutuklu bulunan gazeteciler

- Bayram Namaz
- Füsun Erdogan
- Hikmet Çiçek
- Tuncay Özkan
- Mustafa Balbay
- Soner Yalçın
- Yalçın Küçük
- Turan Özlü
- Hasan Özgünes
- Tayip Temel
- Cengiz Kapmaz
- Abdullah Cetin
- Ayse Oyman
- Cagdas Kaplan
- Dilek Demirel
- Ertus Bozkurt
- Fatma Koçak
- Hüseyin Deniz
- Ismail Yıldız
- Kenan Kirkaya
- Mazlum Özdemir
- Mehmet Emin Yildirim
- Nahide Ermis
- Nevin Erdemir
- Nilgün Yıldız
- Nurettin Fırat
- Ömer Celik
- Ömer Ciftçi
- Ramazan Pekgöz
- Sadik Topaloglu
- Selahattin Aslan
- Semiha Alankus
- Sibel Güler
- Yüksek Genç
- Zeynep Kuray
- Ziya Çiçekçi
- Zuhal Tekiner
- Deniz Yildirim
- Turabi Kisin

- Özlem Agus
- Zeynep Kuris
- Sadiye Eser

Mesleki faaliyetleriyle bağlantılı olarak hapiste bulunan medya çalışanları:

- Pervin Yerlikaya
- Saffet Orman
- Cigdem Aslan
- İrfan Bilgiç

Durumu halen araştırma konusu olan tutuklu gazeteci ve medya çalışanları:

- Ali Konar
- Faysal Tuñç
- Ferhat Ciftçi
- Hamit Dilbahar
- Kenan Karavil
- Murat İlhan
- Nuri Yesil
- Ömer Faruk Caliskan
- Sevcan Atak
- Seyithan Akyüz
- Sahabettin Demir
- Ahmet Birsin
- Sebahattin Sürmeli
- Ferhat Arslan
- Sultan Saman
- Bahar Kurt
- Musa Kurt
- Mustafa Gök
- Erdal Süsem
- Hatice Duman
- Hakan Soytemiz
- Erol Zavar
- Miktat Algül
- Sükrü Sak
- Mehmet Haberal